

Коломийський індустріально-педагогічний фаховий коледж

Циклова комісія суспільно-економічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

 Мороз О.В.

«01» 09. 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

для студентів освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програмами:

«Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»
за спеціальністю 015.38
«Професійна освіта. Транспорт»;

«Будівництво та експлуатація будівель і споруд»
за спеціальністю 015.31
«Професійна освіта. Будівництво та зварювання»;

«Виробництво харчової продукції»
за спеціальністю 015.37
«Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології»

за галуззю знань 01 «Освіта/ Педагогіка»

Коломия 2023

Робоча програма навчальної дисципліни « Основи правознавства» для студентів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програмами «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта. Транспорт»;

«Будівництво та експлуатація будівель і споруд» за спеціальністю 015.31 «Професійна освіта. Будівництво та зварювання»;

«Виробництво харчової продукції» за спеціальністю 015.37 «Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Розробник: Соник Л.І. – викладач суспільних дисциплін вищої категорії Коломийського індустріально-педагогічного фахового коледжу

Робоча програма
затверджена на засіданні
циклової комісії
суспільно-економічних дисциплін

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

Голова циклової комісії.

_____ Красна В.С.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Характеристика навчальної частини
		Денна форма навчання
		II семестр
Загальний обсяг навчальної дисципліни	кредитів ЄКТС	2
	годин	60
Загальна кількість аудиторних годин		36
з т.ч.:- лекції		30
- практичні		-
- семінарські		6
- лабораторні		-
Самостійна робота, год.		24
Контрольна робота		-
Консультації		-
Курсова робота/проект		-
Форма підсумкового контролю		Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи правознавства» для студентів освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програмами:

- «Виробництво харчової продукції» за спеціальністю 015.37 «Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»;

- «Будівництво та експлуатація будівель і споруд» за спеціальністю 015.31 «Професійна освіта. Будівництво та зварювання»;

- «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта. Транспорт» за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка та на основі навчальної програми інтегрованого курсу «Громадянська освіта» для учнів 10 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698.

Навчальна дисципліна «Основи правознавства» спрямована на формування знань в сучасній молодій людині про принципи взаємовідносин людини і держави та надбання практичних навичок для застосування отриманих знань в повсякденному реальному житті.

Метою навчальної дисципліни «Основи правознавства» є засвоєння у студентів системи правових знань, розширення знань з найважливіших норм українського права, що дозволяє аргументовано приймати рішення при здійсненні професійної діяльності; формування, поглиблення та досягнення студентами правової свідомості та правової культури, здатності розуміти та аналізувати проблеми становлення державності та правової системи України.

Результатом оволодіння знань студентами з курсу дисципліни «Основи правознавства» повинне стати формування у молодій людини правової свідомості та набуття навичок правомірної поведінки.

Завдання вивчення дисципліни «Основи правознавства»:

- ознайомити студентів з основами теорії держави та права і на цій основі сформулювати їхні уявлення про державно-правові реалії України;
- поглибити знання студентів про виникнення, типи та форми держави, історію розвитку української державності, сучасну українську державу та її органи;
- поглибити знання студентів про соціальні норми, сформулювати системні уявлення про правові норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність;
- сформулювати системне уявлення про способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод;
- виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, не примиреність до протиправної поведінки;
- виробити у студентів вміння аналізувати суспільно-політичні події,

користуватися правовими актами юридичної літератури;

- формувати у студентів уміння використовувати набуті знання у практичному житті.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування **компетентностей**

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання (задачі) у професійній освіті або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів наук про освіту, фундаментальних і прикладних наук у галузі відповідно до спеціалізації та може характеризуватись певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності

-Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

-Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

-Здатність приймати обгрунтовані рішення;

-Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

-Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.
- Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.
- Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань, відповідно до спеціалізації.
- Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права;

основні поняття юриспруденції;

окремі галузі права України та найважливіші нормативні акти чинного законодавства;

зміст Конституції України, її найважливіші положення щодо закріплення основ державного і суспільного ладу України.

вміти:

-використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів;

- аналізувати суспільно і особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України;

-доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземними мовами;

-застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики у професійній діяльності;

-правильно застосовувати положення нормативно-правових актів, обґрунтовувати власну позицію з посиланням на нормативну базу, формувати навички правової культури.

Програма навчальної дисципліни включає наступні розділи:

Розділ I. Основи теорії держави

Розділ II. Основи теорії права та правовідносин

Розділ III. Основи публічного права України

Розділ IV. Основи приватного права України

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 2 кредити ЄКТС / 60 годин.

3. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви тем	Кількість годин					
		Денна форма					
		Усього	У тому числі				
Лекції	Семінарські		Практичні	Лабораторні	Самостійна робота		
1	Тема 1. Вступ. Загальна характеристика держави та державної влади. Історичний аспект	4	2	-	-	-	2
2	Тема 2. Державний лад. Особа, суспільство, держава.	4	2	-	-	-	2
3	Тема 3. Поняття і загальна характеристика права.	4	2	-	-	-	2
4	Тема 4. Поняття і структура правової системи. Правовідносини.	4	2	2	-	-	-
5	Тема 5. Конституційне право України	4	2	-	-	-	2
6	Тема 6. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування в Україні.	4	-	-	-	-	4
7	Тема 7. Фінансове право	4	2	-	-	-	2
8	Тема 8. Адміністративне право.	4	2	-	-	-	2
9	Тема 9. Екологічне право.	4	2	-	-	-	2
10	Тема 10. Кримінальне право.	4	2	-	-	-	2
11	Тема 11. Адміністративна і кримінальна відповідальність.	4	2	2	-	-	-
12	Тема 12. Цивільне право. Спадкове право.	4	2	-	-	-	2
13	Тема 13. Сімейне право. Житлове право.	4	2	-	-	-	2
14	Тема 14. Земельне право.	4	2	-	-	-	2
15	Тема 15. Трудове право.	4	2	2	-	-	-
Всього		60	30	6	-	-	24

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Основи теорії держави Загальна характеристика держави та державної влади (Історичний аспект). Теорії виникнення держави. Поняття і ознаки держави. Функції держави.	2
2	Тема 2. Державний лад Загальна характеристика державного ладу. Форми правління, політичні режими, форми територіального устрою	2
3	Тема 3. Основи теорії права Поняття і загальна характеристика права. Структура системи права. Право і мораль. Функції права	2
4	Тема 4. Поняття і структура правової системи. Поняття системи права. Система права і система законодавства. Правовідносини: поняття, види, склад; об'єкти та зміст	2
5	Тема 5. Конституційне право. Загальна характеристика конституційного права. Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіального устрою. Загальна характеристика прав, свобод і обов'язків людини і громадянина	2
6	Тема 6. Особливості організації державної влади в Україні. Загальні засади організації державної влади в Україні. Верховна Рада України. Президент України. Кабінет Міністрів.	2
7	Тема 7. Фінансове право Загальна характеристика фінансового права. Бюджетна система України. Система оподаткування.	2
8	Тема 8. Адміністративне право. Суб'єкти адміністративного права, державна служба. Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види.	2
9	Тема 9. Екологічне право. Загальна характеристика екологічного права. Екологічні права та обов'язки громадян.	2
10	Тема 10. Кримінальне право. Загальна характеристика кримінального права. Поняття злочину, склад злочину. Види злочинів. Кримінальна відповідальність. Види кримінальних	2

	покарань.	
11	Тема 11. Цивільне право. Загальна характеристика цивільного права. Право власності: поняття, зміст. Види власності.	2
12	Тема 12. Спадкове право. Поняття спадкового права. Порядок спадкування.	2
13	Тема 13. Сімейне право. Загальна характеристика сімейного права. Умови і порядок укладення та припинення шлюбу. Обов'язки подружжя, батьків і дітей.	2
14	Тема 14. Земельне право. Загальна характеристика земельного права. Види земель в Україні. Форми та суб'єкти права власності на землю.	2
15	Тема 15. Трудове право. Загальна характеристика трудового права. Трудовий договір: Поняття, зміст, форма, строк, порядок укладення . Поняття і види робочого часу та часу відпочинку. Відповідальність за порушення трудового законодавства.	2
Усього		30

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи теорії держави і права	2
2	Тема 2. Основи публічного права України	2
3	Тема 3. Основи приватного права України	2
Усього		6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Органи держави: поняття, ознаки, види Поняття та види влади. Органи державної влади. Законодавча, виконавча та судова влада в Україні.	2
2	Тема 2. Поняття та ознаки правової і соціальної держави Ознаки правової держави. Ознаки соціальної держави.	2
3	Тема 3. Джерела та форми права. Поняття і види прав. Правові акти. Верховенство законів	2
4	Тема 4. Основні права, свободи та обов'язки громадян України. Права та свободи людини і громадянина України. Обов'язки людини і громадянина України.	2

	Гарантії та механізми захисту прав і свобод	
5	Тема 5. Особливості організації місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування в Україні. Вибори до органів місцевого самоврядування	2
6	Тема 6. Органи судової влади та правоохоронні органи України. Система судів загальної юрисдикції. Правоохоронні органи України	2
7	Тема 7. Фінансове право. Види податків і зборів. Платники податків, їхні права та обов'язки. Відповідальність за порушення фінансового законодавства	2
8	Тема 8. Адміністративне право. Адміністративна відповідальність. Адміністративні стягнення.	2
9	Тема 9. Екологічне право. Використання природних ресурсів. Червона книга України.	2
10	Тема 10. Цивільне право. Способи захисту цивільних прав. Підстави цивільно-правової відповідальності.	2
11	Тема 11. Земельне право. Користування землею: поняття, суб'єкти, види. Права та обов'язки власників земельних ділянок і землекористувачів.	2
12	Тема 12. Трудове право. Поняття «трудова дисципліна» і обов'язки працівника. Дисциплінарні стягнення. Матеріальна відповідальність	2
	Усього	24

Індивідуальні завдання

Написання пошукових робіт, доповідей на теми:

1. Основні закономірності виникнення держави і права. Держава, її форми і функції, ознаки держави. Системи державних органів.
2. Різноманітні теорії виникнення держави.
3. Роль держави і права в організації суспільства і здійснення політичної влади.
4. Поняття та ознаки громадянського суспільства і правової держави.
5. Поняття права та його ознаки. Функції та джерела форми права.
6. Соціальні норми та їх класифікація. Найважливіші пам'ятки правової культури України.
7. Загальна характеристика права України. Система права, галузь права, інститути права.
8. Норми права, їх види та структура.
9. Значення норм права, їх види та способи.
10. Закон, законодавчий процес та його стадії.
11. Нормативно-правовий акт та його види.
12. Правоздатність, дієздатність та її види, правосуб'єктність (навести приклади)
13. Характеристика джерел права як зовнішні форми його виразу.
14. Реалізації норм права: загальна характеристика.
15. Принципи права. Законність, правопорядок. Правові відносини.
16. Конституція - основа правової держави. Загальні засади демократичного конституційного ладу в Україні.
17. Історичні передумови конституційного процесу в Україні.
18. Конституція Пилипа Орлика, її значення для розвитку ідеї конституціоналізму в Україні.
19. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.

6. Методи контролю

При організації навчального процесу з навчальної дисципліни «Основи правознавства» використовуються наступні методи контролю знань:

1. Усне опитування.
2. Письмова перевірка.
3. Тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю з дисципліни «Основи правознавства» - залік

Контрольні питання до заліку з дисципліни “Основи правознавства”.

1. Поняття, ознаки та функції держави.
2. Основні теорії виникнення держави.
3. Форма держави, її структура.
4. Поняття та ознаки права. Основні принципи і функції права.
5. Система права, її структура.
6. Поняття та види джерел права.
7. Норми права, їх поняття, структура, види.
8. Поняття та структура правовідносин.
9. Поняття та види правопорушень. Юридична відповідальність.
10. Поняття та предмет конституційного права України, як галузі права.
11. Основи конституційного ладу в Україні.
12. Поняття та види референдуму.
13. Виборча система, поняття та види.
14. Принципи виборчої системи.
15. Територіальний устрій України.
16. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.
17. Система органів державної влади.
18. Декларація про державний суверенітет.
19. Загальна характеристика судової влади в Україні.
20. Поняття та предмет цивільного права, як галузі права.
21. Поняття та структура цивільних правовідносин.
22. Поняття та види суб'єктів цивільних правовідносин.
23. Правоздатність та дієздатність фізичних осіб.
24. Поняття та види юридичних осіб.
25. Поняття та види об'єктів цивільних правовідносин.
26. Поняття та види правочинів.
27. Поняття та види недійсних правочинів.
28. Поняття та зміст право власності.
29. Види право власності.
30. Підстави набуття право власності.
31. Підстави припинення право власності.
32. Основні засоби захисту право власності.
33. Поняття права інтелектуальної власності.
34. Позовна давність, поняття та види.
35. Поняття та види договорів.
36. Порядок укладання, зміни, та припинення договорів.
37. Поняття зобов'язання. Сторони в зобов'язанні.
38. Способи забезпечення виконання зобов'язань.
39. Підстави припинення зобов'язань.
40. Основні положення недоговірних зобов'язань.
41. Поняття та види спадкування.
42. Поняття та предмет адміністративного права України, як галузі права.
43. Поняття та структура адміністративних правовідносин.

44. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Склад адміністративного правопорушення.
45. Адміністративна відповідальність, поняття та ознаки. Особливості відповідальності неповнолітніх.
46. Адміністративне стягнення, поняття та види.
47. Поняття сімейного права України. Сімейні правовідносини.
48. Сім'я за сімейним законодавством. Права та обов'язки матері, батька і дитини.
49. Шлюб за сімейним законодавством. Права та обов'язки подружжя.
50. Поняття трудового права України, як галузі права. Джерела, принципи трудового права України.
51. Трудові правовідносини.
52. Трудовий договір: поняття, умови укладання, форма, строк, види.
53. Підстави припинення трудового договору.
54. Робочий час, час відпочинку.
55. Трудова дисципліна.
56. Трудові спори.
57. Соціальне забезпечення.
58. Поняття та предмет кримінального права України, як галузі права. Джерела кримінального права України.
59. Поняття та ознаки злочину.
60. Поняття та ознаки складу злочину.
61. Стадії злочину.
62. Співучасть у злочині. Види співучасників.
63. Поняття та ознаки кримінального покарання. Система кримінальних покарань.
64. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

7. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Основи правознавства» оцінюються за 4-бальною шкалою оцінювання.

Критерії поточного оцінювання знань та вмінь студента - це система вимог у вигляді опису та кількісних вимірників рівня знань та вмінь студента, які підтверджують набуті ним компетенції.

Оцінювання результатів навчальних досягнень учнів з навчальної дисципліни «Основи правознавства» здійснюється на основі урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти і передбачає диференційований підхід до його організації.

Критерієм оцінки роботи студентів є не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишився в пам'яті, а вміння його аналізувати, пояснювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати на практиці і в життєвих ситуаціях, вміння самостійно здобувати знання. При цьому важливо використовувати під час вивчення курсу мотиваційний потенціал для студентів: авансування успіху, спонукання до самоаналізу, самооцінки, самопізнання.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Рівень навчальних досягнень	денна	заочна	Критерії оцінювання
	бали	оцінка	
I. Початковий	1	2	Незнання значної частини навчального матеріалу дисципліни. Незнання основних фундаментальних положень
	2		Суттєві помилки у відповідях на питання
	3		Слабо орієнтується у суспільних аспектах, у виконанні самостійної та індивідуальної роботи
II. Середній	4	3	Неточні або недостатньо аргументовані відповіді на поставлені питання з порушенням послідовності їх обґрунтування
	5		Орієнтується в ознаках суспільствознавчих позицій, дає коротку характеристику поняттям та термінам
	6		В цілому самостійно відтворює матеріали теми, має узагальнені знання про процеси та явища суспільного буття
III. Достатній	7	4	Міцні знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових літературних джерелах. Вміння аргументовано відповідати на поставлені питання
	8		Вміння характеризувати конкретні ситуації, застосовуючи суспільні ідеали, принципи, давати оцінку певним суспільним явищам, мати свою позицію щодо того чи іншого явища
	9		Достатньою мірою оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює висновки, вміє навести конкретні приклади певних суспільних явищ та дати їм характеристику. Виконання тестових завдань, самостійної та індивідуальної роботи. Участь у обговоренні питань на семінарських заняттях
IV. Високий	10	5	Глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах. Вміння оперувати поняттями у певних дисциплінарних знаннях, розрізняти їх
	11		Вміння чітко, лаконічно, логічно, послідовно доповідати і відповідати на поставленні питання. Вміння характеризувати конкретні ситуації, застосовуючи суспільні ідеали, принципи, давати оцінку певним суспільним явищам, мати свою позицію щодо того чи іншого явища
	12		Активна участь в обговоренні питань на семінарських заняттях. Досконале виконання тестових завдань, індивідуальної та самостійної роботи. Глибокі, міцні знання, вільне володіння матеріалом

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України.
2. Правознавство. Підручник. Авт.колектив: Берлач А.І. та ін.- Київ,2009
3. Основи правознавства: Навч.посіб. За заг.ред. П.І.Гнатенка.- Київ,2003
4. Наровлянський О.Д. Правознавство:Підручн.для 11 кл. загальноосвіт. навч.закл.Київ.:Грамота.,2011
5. Дизера О.В. Правознавство: Підручник.- К.: Юрінком Інтер, 2010 р.
6. Ратушняк С.П. Правознавство: Підручник. - Тернопіль Навчальна книга -Богдан, 2011 р.
7. Настюк М.І. Основи держави і права України: Підручник: Львів. 2012 р.
8. Опришко В.Ф. Правознавство: Підручник: К.: КНЕУ, 2003 р.
9. Пилипенко П.Д. Трудове право України: Львів Магнолія 2006, 2008р
10. Погорілко В.Ф. Правознавство: Підручник: К.: Каравела, 2010 р.
11. Правознавство (профільний рівень) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти / О. Д. Наровлянський. — К. : Грамота, 2018
12. Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник: К.: Каравела, 2010 р.

Допоміжна

1. Акт проголошення Незалежності України 1991 року.
2. Господарський кодекс України.
3. Декларація про державний суверенітет України від 1990 року.
4. Житловий кодекс України
5. Кодекс законів про працю України.
6. Кодекс про адміністративні правопорушення.
7. Кримінальний кодекс України, науково-практичний коментар за редакцією кандидата юридичних наук Мельника М.У. та кандидата юридичний наук Хавронюк М.І., 2012 р. і зміни та доповненнями.
8. Сімейний кодекс України
9. Цивільний кодекс України.
10. Трудове право України, автор Дмитренко Ю.П. , 2009 р.
11. Газета «Голос України».
12. Газета «Урядовий кур'єр».

Інформаційні ресурси

№	Адреса	Назва Інтернет-ресурсу
1	http://www.mon.gov.ua	Сайт Міністерства освіти і науки України
2	http://osvita.ua	Освіта
3	http://readbookz.com	Бібліотека онлайн
4	http://uk.wikipedia.org	Вікіпедія
5	http://www.djereho.com	Молодіжний портал «Джерело»